

Causes of failure from students' point of view

Öğrenci gözüyle başarısızlığının nedenleri

Fahri Sezer¹

Abstract

The aim of this study was to identify how factors related students, their families and school (the teachers) have an effect on the failure of the students in primary and secondary schools. The study sample composed of a total of 755 students from 10 primary schools and 8 secondary schools in province of Balıkesir. Of 755 students, 358 students are from primary schools whereas 397 students are from secondary schools. Findings of this research showed that students are more likely to see themselves as the cause of their failures. Students have also indicated some other factors caused by their families, schools and teachers as the causes of failure although these factors have less effect than those caused by the students themselves.

Keywords: Causes of failure; psychological counseling and guidance services; secondary education; primary education.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Özet

Bu çalışmanın amacı ortaokul ve liselerde öğrenim gören öğrencilerin başarısızlık durumlarına etki eden (kendisinden, ailesinden ve okuldan-öğretmenden kaynaklı) faktörlerin neler olduğunun belirlenmesidir. Araştırmanın örneklemini Balıkesir il merkezinde bulunan 10 ortaokul ve 8 lisede okuyan toplam 755 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 358'i ortaokul, 397'si de liselerde öğrenim görmektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin yaşadıkları başarısızlıklara neden olarak daha çok kendisinden kaynaklı durumları görme eğiliminde oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin aileden, okul ve öğretmenden kaynaklı birçok durumu da kendisinden kaynaklı nedenler kadar olmasa da başarısızlık nedeni olarak gösterdikleri görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Başarısızlık nedenleri; psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri; lise; ortaokul.

Giriş

Eğitim yaşamına başlaması ile birlikte öğrenci, onu bekleyen yoğun faaliyetlerin olduğu bir sürece girmektedir. Bu yaşantıya başlaması ile birlikte öğrencilerin ailelerinin de çocuklarına ilişkin beklentileri iyiden iyiye şekillenmektedir. Çoğu anne-baba çocuğunun eğitim yaşamının sonunda çocuğunun iyi bir meslek sahibi olmasının sağlamak için onların başarılı olmasına dönük tüm imkânlarını seferber etmektedir. Özellikle toplumda öğrenciler arası rekabetin artmasına neden olan sınavların yapısındaki değişimler (örneğin TEOG sınavlarından her dersten ayrı merkezi sınavın yapılması gibi) ailelerin bu rekabete katılması ve lise ve üniversitelere giriş şartlarının zorlaşması (fen liseleri ve iyi üniversite bölümleri gibi) hem öğrenci hem de aile üzerindeki baskıyı artırmıştır. Özellikle hem ortaokul hem de lise seviyesindeki öğrencilerin bir üst öğrenimi kazanamayacağı

¹ Assist. Prof. Dr., Balıkesir University, Necatibey Educational Faculty, Educational Sciences Department, Guidance and Psychological Counselling Department, Balıkesir. fahrisezer23@hotmail.com

kaysının sıkça dile getirilen problemler arasında yer alması bunu göstermektedir (Sezer ve İşgör, 2010; Sezer, 2012). Aileler ile birlikte öğrenciler de bu zorlukların farkında olduklarından yoğun stres ve kaygı ile baş başa kalabilmektedirler. Bu durumda öğrencilerin çoğunun başarısızlık gibi bir problemle karşı karşıya kalmaları onların yaşadıkları bu stres ve kaygı durumlarının artmasına neden olabilmektedir. Ancak aile ve öğrenci başarısızlık durumunu farklı yorumladıklarında öğrenci ve aile arasında bazı problemlerin ortaya çıkması da kaçınılmaz olmaktadır. Çocuk için derslerinden geçmek başarı olarak algılanabiliyorken, aile için çocuğunun sınıfın en iyisi olması başarı olarak algılanabilmektedir. Buda öğrencideki başarısızlığa yol açabilecek kaygının önemli bir nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

O halde başarı kavramının gerçekte ne anlama geldiği sorusu ilk olarak üzerinde durulması gereken bir soru olmaktadır. Başarı, genel olarak birey için anlamlı olan amaçların, yapılmış günlük programlarla adım adım gerçekleşmesidir (Baltaş, 1997). Eğitim sürecinde ise başarı, “okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler yahut da kazanılan bilgilerin ifadesi” olarak tanımlanmaktadır (Sünbül ve Gürsel, 2001). Okul başarısı, öğrencinin akademik açıdan gösterdiği üstünlüğe göre saptanmaktadır. Üstün olarak kabul edilen notlar okul başarısını; bu notların altında olan notlar ise okul başarısızlığını ifade eder (Keskin ve Yapıcı, 2008).

Teorik anlamda düşünüldüğünde öğrencilerin başarılı olma isteğinin bulunması normaldir ve birçok öğrencinin bu doğrultuda çaba gösterdiği bir gerçektir. O halde, öğrencinin başarılı olmayı istemesine rağmen bu başarıyı elde etmesini engelleyen faktörler nelerdir? Öğrenci başarısının önünde engel olabilecek bu faktörlerin, öğrencinin kendisinden, ailesinden ve okuldan (öğretmen) kaynaklı nedenler olarak üç başlık altında toplanması mümkündür.

Öğrencilerin akademik anlamda yaşadığı başarı ya da başarısızlıkları üzerinde önemli oranda etkili faktörlerden ilki öğrencinin kendisine yönelik algısı ve inançlarıdır. Özellikle kendisine güveni yüksek olan, güçlü akademik benlik kavramına ve benlik saygısına sahip (Marsh, 1987; Marsh & Parker, 1984) ve motivasyon düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik anlamda başarılı oldukları saptanmıştır (Anderson & Keith, 1997; Kaplan, Peck, & Kaplan, 1997). Bununla birlikte kendisine yönelik olumsuz benlik algısına sahip ve motivasyonu düşük öğrencilerin başarısızlık durumu ile baş başa kalmaları kaçınılmaz olur. Ancak öğrencinin kendisinden kaynaklı da olsa başarısızlıklarına etki ettiğini düşündüğü bu faktörleri dışsal nedenlere bağlaması da başarısızlık durumunun artmasına neden olabilmektedir. Çünkü birey başarısızlığının sebebini dışsal sebeplere atfediyorsa, ileride başarısızlığını engellemek için fazla çaba harcamazken; başarısızlığın sebebini kendi çaba eksikliği olarak görüyorsa başarıya ulaşmak için gerekli daha fazla çabayı sergileyecektir (Dalgın ve Kızırgan, 2012). Bunun tam tersi başarı durumu içinde söylenebilir. Eğer öğrencinin yaşadığı bir başarı durumu varsa ve bu içsel kaynaklı ise onun kendisini övmesine neden olur ve ondaki güdüyü artırır (Duman, 2004). Eğitim sürecinde önemli rolü olan aile ve öğretmenler öğrencilerdeki bu algı ve inançlara uygun davranışlar sergilerlerse, bireyin olumsuzluklarla karşılaşmadan bu problemin üstesinden gelmesine yardımcı olabilirler.

Öğrencinin yaşadığı başarısızlığa etki eden dışsal faktörlerden biri ailedir. Birçok araştırma sonucundan anlaşılacağı gibi öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan faktörler öğrencilerin akademik başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Belç, 1990; Bilgin, 1990; Eastman, 1998; Yavuzer, 1992; Yaylacı, 1999; Kepçeoğlu, 1995; Yavuzer, 1992; Bean, Bush, McKenry, ve Wilson, 2003; Maton, Hrabowski ve Greif, 1998; Büyükkaragöz, 1990; Dam, 2008; Elmacıoğlu, 1998). Özellikle düşük başarı gösteren öğrencilerin, ailesiyle iletişim sorunları yaşayan ve ilgisizliklerinden yakın öğrenciler olduğu görülmüştür (Dam, 2008). Ayrıca anne-babanın sinirli mizaçları nedeniyle evde huzurlu ortamın olmamasının da öğrencilerin başarısızlıklarına neden olan faktörlerden biri olduğu saptanmıştır (Kasatura, 1991).

Ailelerin çocuklarının yeteneklerini, kapasitelerini ve ilgilerini tanımamaları onlara ilişkin gerçekçi olmayan yüksek bir başarı beklentisi içine girmelerine neden olabilmektedir. Öğrencinin ailesinin beklentilerini karşılamakta güçlük çekmesi, olumsuz bir benlik kavramı geliştirmesine, gerginlik ve kaygı yaşamasına neden olmaktadır (Can, 1992). Buna karşın çocuklarına yeterli imkan sunamamak da, öğrenci başarısızlığına etki eden faktörler arasında yer almaktadır. Ailelerin çocuklarının beslenme, giyim, kırtasiye ve sosyal yaşamla ilgili gereksinimlerini karşılayabilecek ekonomik yeterliğe sahip olmamaları ve ekonomik gerekçelerle çocuklarının işgücüne ihtiyaç duymaları da öğrencilerin günlük devamsızlığına yol açmaktadır (Özbaş, 2010). Bununla birlikte fazla devamsızlık yapan bir öğrencinin de başarısızlık gibi bir sorunla karşılaşması olasıdır. Ailesinin sosyo-ekonomik durumundan dolayı devamsızlık yapmak zorunda kalan öğrenci derslerinden geri kalacak ve yeterli beceriler geliştiremeyecektir. Buna ek olarak ailenin okul sürecine aktif bir şekilde katılmaması (Starr, 2003) ve çocuğun okul yaşamına yönelik ilgisizliği öğrenci başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Büyükkaragöz, 1990).

Öğrenci başarısı üzerine etkili olan faktörden bir diğeri de okul ve öğretmenlerdir. Okulun genel yapısı ve yönetimi dışında okuldaki öğretmenlerin derslerdeki tutumları, davranışları ve uyguladıkları yöntemler öğrenci davranışı ve başarısını etkileyen önemli faktörlerin başında gelmektedir (Erden, 2001). Bununla birlikte okulun araç, gereç, altyapı ve diğer malzemeler açısından yeterlilik göstermemesi öğrenci başarısını etkileyen faktörler arasında gösterilebilir (Başaran, 1994). Ayrıca okulların fiziksel yetersizliğinden kaynaklı sınıftaki öğrenci sayısının fazla olması da bu olumsuzluklar arasındadır (Boozer ve Rouse, 2001; McGiverin, Gilman ve Tillitski, 1989; Hedges ve Stock, 1983). Araştırmalar öğrencilerin küçük ve kalabalık olmayan sınıflarda eğitim görmelerinin daha fazla başarılı olmalarına katkı sağladığını göstermektedir (Altenbaugh, 1998).

Buna ek olarak öğrencileri ile etkili iletişim sürecine girmeyen öğretmenlerin öğrencinin başarısı üzerinde olumsuz etkiler bırakacağı da unutulmamalıdır. Yapılan bir çalışmada öğrencilerin öğretmenle etkileşime geçmeleri sürecinde öğretmenden bu anlamda yeterli çabayı görmezlerse fazla bir uğraş içerisine girmedikleri, eğer öğretmen bu öğrencilerle ilgilenirse öğrencilerin bu ilgiye olumlu tepki verdikleri gözlenmiştir (Taşdemir ve Taşdemir, 2010).

Tüm bu bilgiler ışığında öğrencinin başarı durumunun kendisinden, ailesinden, okuldan ve öğretmenlerden kaynaklı faktörlerden etkilendiği görülmektedir. Bu çalışma ile ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrencilerin başarısızlık durumlarına hangi faktörlerin ne düzeyde etki ettiği saptanmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırma bulgularından hareketle öğrencinin kendi başarısızlığına etki ettiğini düşündüğü bu faktörlerin nasıl düzeltileceği veya en aza indirilebileceğine ilişkin eğitsel, kişisel/sosyal ve mesleki rehberlik hizmetleri açısından bazı değerlendirmelere ve önerilere yer verilmiştir.

Yöntem

Örneklem

Araştırmanın evrenini Balıkesir il merkezinde bulunan ortaokul ve liselerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evrenden seçkisiz örneklem yöntemi belirlenmiş 10 ortaokul ve 8 lisede okuyan toplam 755 öğrenci örneklem grubunu oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 358'i (% 47,41) ortaokul, 397'si de (% 52,59) liselerde öğrenim görmektedir. Ortaokullarda eğitim gören öğrencilerin 163'ü (%45,53) erkek, 195'i (% 54,47) ise kız, liselerde öğrenim gören öğrencilerin 162'si (% 40,81) erkek, 235'i (% 59,19) ise kız öğrencilerden oluşmuştur. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ortaokul ve lise kademesinde her sınıf düzeyinden seçilmiştir. Çalışmada nitel araştırma modeli içerisinde yer alan önceden hazırlanmış soru listeleri yolu ile bilgi toplama yoluna gidilmiştir. Örneklem belirlemede ise kolay ulaşılabilir olması adına rastgele (random) yöntem kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada öğrencilerin başarısızlıklarına neden olarak gördükleri faktörleri tespit etmek için rehberlik hizmetleri kapsamında eğitim kurumlarında sıkça kullanılan bireyi tanıma tekniklerinden olan Başarısızlık Nedenleri Anketi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ankette, öğrencilerin yaşadıkları başarısızlıklara etki ettiğini düşündükleri durumları tespit etmek amacıyla önceden hazırlanmış ve problem ifade eden 44 madde bulunmaktadır. Başarısızlık Nedenleri Anketi öğrencilerin başarısızlık nedenlerini tespit etmek amacıyla okul rehberlik servisleri tarafından sıkça kullanılan bir bireyi tanıma tekniğidir. Anket bireysel ve grup olmak üzere iki şekilde uygulanabilir. Form öğrencilere dağıtıldıktan sonra öğrencinin formda yazılı olan problem cümlesinin kendisinde olup olmadığını “X” işareti ile işaretlemesine dayalı uygulanması kolay bir tekniktir.

Bu anket Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda rehberlik hizmetleri bünyesinde kullanılan bir bireyi tanıma tekniğidir. Anket niteliğinde bir bireyi tanıma tekniği olmasından dolayı güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

İşlem

Çalışmada ilk olarak kolay ulaşılabilir olması adına önceden okullarda yetkili kişilerle iletişime geçilmiştir. Daha sonra belirlenmiş ortaokul ve liselerde Başarısızlık Nedenleri Anketleri uygulanmıştır. Uygulama esnasında öğrencilere “Başarısızlık Nedenleri Anketi” dağıtılmış ve ankette yer alan problem cümlelerinden kendisini ifade eden maddelerin karşısına işaretleme yapmaları istenmiştir. Örneğin; “(X) Başarılı olduğum zaman mükafatımı (ödülümü) alamıyorum” gibi. Uygulama sonrasında elde edilen veriler değerlendirme çizelgesine geçirilmiş ve bunun sonucunda ortaya çıkan sütun toplamları grubun başarısızlıkları etki eden faktörlerin hangi alanlarda yoğunlaştığına ilişkin verilere ulaşılmıştır. Bu işlem sonucunda elde edilen verilerin analizinde yüzde (%) ve frekans (f) değerleri kullanılmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde ortaokul ve liselerde uygulanmış olan Başarısızlık Nedenleri anketinden toplanmış olan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak ortaokul öğrencilerinin ankete verdikleri cevaplardan hareketle en sık ifade ettikleri başarısızlık nedenleri tespit edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ortaokullarda En Sık İfade Edilen Başarısızlık Nedenleri

Durum ifadeleri	f	%
Ailem beni küçük bir çocukmuşum gibi görüyor.	37	10,3
Ailemdeki huzursuzluk yüzünden	40	11,2
Çalışmaya fazla zaman ayıramıyorum.	40	11,2
Ders çalışmayı sevmiyorum.	46	12,8
Ailem fazla otoriter, istediğim gibi hareket etmeme izin vermiyorlar	48	13,4
Sınıfta oturduğum yer dersleri takip etmemde uygun bir yer değil	52	14,5
Öğretmenlerim çok fazla ödev veriyorlar yetiştiremiyorum.	53	14,8
Oyun oynamayı çok seviyorum.	57	15,9
Ayrı bir çalışma odam yok.	58	16,2
Ödevlerim çok ağır geliyor.	58	16,2
Başarılı olduğum zaman mükafatımı (ödülümü) alamıyorum	59	16,5
Araştırma yapmak için yeterli kaynak bulamıyorum.	61	17
Öğretmenimin anlattıklarını anlamıyorum.	64	17,9

Ders çalışırken başka şeyler düşündüğümden dolayı kendimi derse veremiyorum.	64	17,9
Sınıfta öğreniyorum fakat hemen unutuyorum.	66	18,4
Öğretmenimden gerekli ilgiyi göremiyorum	69	19,3
Ailem derslerimde bana yardımcı olmuyor	71	19,8
Dönem sonunda sınavların üst üste gelmesi başarıyı düşürüyor.	72	20,1
Başaramayacağıma inandığım derslere çalışmak istemiyorum.	73	20,4
Sınıfımız çok kalabalık bu yüzden dersleri iyi takip edemiyorum.	79	22,1
Ailem ders çalışmam için gereksiz baskı yapıyor.	81	22,6
Bazı derslere karşı yeteneğim az.	84	23,5
Bildiklerimi yazı ile anlatamıyorum. Yazılılardan devamlı olarak zayıf alıyorum.	98	27,4
Öğrendiğimi sanıyorum fakat sınavlarda sorulara cevap veremiyorum.	134	37,4
Dikkatimi devamlı olarak derse veremiyorum.	145	40,5

N= 358

Ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler yaşadıkları başarısızlıklara neden olarak çoğunlukla % 40.5 ile (f=145) “dikkatimi devamlı olarak derse veremiyorum” ve % 37.4 ile (f=134) “öğrendiğimi sanıyorum fakat sınavlarda sorulara cevap veremiyorum” ifadelerini göstermişlerdir. Tablo 1’de görüldüğü üzere ortaokul öğrencileri yaşadıkları başarısızlıkları öncelikle kendilerinden kaynaklı nedenlere bağlamışlardır. Öğrencilerin çoğunlukla “bazı derslere karşı yeteneğim az” (%23.5, f=84), “öğrendiğimi sanıyorum fakat sınavlarda sorulara cevap veremiyorum” (%27.4, f=98), ve “başaramayacağıma inandığım derslere çalışmak istemiyorum” (%20.4, f=73), maddelerini işaretlemiş olmaları bu durumu desteklemektedir.

Bununla birlikte ortaokul öğrencilerinin aileden (ailem ders çalışmam için gereksiz baskı yapıyor, %22.6, f=81), öğretmenden (öğretmenimden gerekli ilgiyi göremiyorum, %19.3, f=69), ve okuldan (sınıfımız çok kalabalık bu yüzden dersleri iyi takip edemiyorum, %22.1, f=79), kaynaklı birçok durumu da kendilerinden kaynaklı nedenler kadar olmasa da başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında göstermişlerdir. Bu verilerden hareketle ortaokul öğrencilerinin yaşadıkları başarısızlık durumlarını ilk etapta çoğunlukla kendilerine, daha sonrada aile, okul ve öğretmene bağladıkları görülmüştür.

Ortaokullarda öğrencilerin yaşadıkları başarısızlıklara düşük düzeyde etki ettiğini ifade ettikleri faktörlerin hangilerinin olduğu tespit edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ortaokullarda En Az İfade Edilen Başarısızlık Nedenleri

Durum ifadeleri	f	%
Ailem çok kalabalık.	9	2,5
Babam beni sık sık döver.	9	2,5
Ailemden ayrı kalıyorum.	15	4,2
Ailemin verdiği işleri yapmaktan ders çalışmaya vakit bulamıyorum.	15	4,2
Sağlığım pek iyi değil.	15	4,2
Kendime iyi bir arkadaş bulamadım.	16	4,5
Okul dışında gittiğim spor faaliyetleri (herhangi bir faaliyet) beni etkiliyor.	16	4,5
Bu derste verilen bilgiler benim işime yaramıyor.	19	5,3
Kaynakları nereden bulabileceğimi bilemiyorum.	20	5,6
Arkadaşlarımla beraber devamlı olarak gezip ve eğleniyoruz.	21	5,9
Öğrendiklerimi uygulamaya imkan bulamıyorum.	24	6,7

Bildiklerimi sözle anlatamıyorum. Sözlülerden devamlı olarak zayıf alıyorum.	24	6,7
Arkadaşlarımla iyi geçinemiyorum.	26	7,3
Ailem beni fazla ihmal ediyor, benimle fazla ilgilenmiyorlar.	27	7,5
Bu derslere ilgi duymuyorum.	27	7,5
Maddi durumumuz iyi değil bu durum derslerime yansıyor.	27	7,5
Okuduğumu anlamıyorum.	29	8,1
Ailem bana kardeşlerimden farklı bir muamelede bulunuyor.	30	8,4
Derslerde iyi not tutamıyorum.	34	9,5
Derslere beraber çalışacağım arkadaş grubum yok.	35	9,8

N= 358

Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin “ailem çok kalabalık” (%2.5, f=9), “babam beni sık sık döver” (%2.5, f=9), “ailemden ayrı kalıyorum” (%4.2, f=15) ve “ailemin verdiği işleri yapmaktan ders çalışmaya vakit bulamıyorum” (%4.2, f=15) gibi aileden kaynaklı problemleri işaret eden ifadeleri başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında çok sık göstermedikleri ortaya çıkmıştır. Ankette bireyin kendisinden kaynaklı başarısızlık durumlarını, öğrencilerin aileden kaynaklı durumlarla kıyasladığında daha fazla ifade ettikleri saptanmıştır. Bunlardan, “sağlığım pek iyi değil” (%4.2, f=15), “kendime iyi bir arkadaş bulamadım” (%4.5, f=16) ve “okul dışında gittiğim spor faaliyetleri (herhangi bir faaliyet) beni etkiliyor” (%4.5, f=16) gibi ifadeler örnek olarak verilebilir.

Bu verilerden de anlaşılacağı gibi, öğrenciler daha çok kendisinden ve okuldan kaynaklı nedenleri başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında görmektedirler. Ortaokul öğrencileri Başarısızlık Nedenleri anketinde kendilerinden kaynaklı nedenleri aileden ve okuldan kaynaklı nedenlerle kıyaslandığında daha çok işaretlemişlerdir. Buda öğrencilerin yaşadıkları başarısızlık durumunun nedeninin kendilerinde olduğunun farkında olduklarının bir göstergesidir.

Çalışmanın ikinci amacı doğrultusunda liselerde öğrenim gören öğrencilerinin başarısızlıklarına en fazla etki eden faktörlerin neler olduğu tespit edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Liselerde En Sık İfade Edilen Başarısızlık Nedenleri

Durum ifadeleri	f	%
Bildiklerimi yazı ile anlatamıyorum. Yazılılardan devamlı olarak zayıf alıyorum.	42	11,1
Ayrı bir çalışma odam yok.	45	11,9
Ders çalışmayı sevmiyorum.	51	13,5
Başarılı olduğum zaman mükâfatımı (ödülümü) alamıyorum	53	14
Arkadaşlarımla beraber devamlı olarak gezip ve eğleniyoruz	54	14,2
Ön bilgi ve temelimin yetersiz olmasından	71	18,7
Öğretmenimden gerekli ilgiyi göremiyorum	82	21,6
Aynı gün ikiden fazla sınavın yapılmasından	94	24,8
Başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden	98	25,9
Sınavlarda zor soru sorulduğundan	106	28
Ailem ders çalışmam için gereksiz baskı yapıyor.	116	30,6
Öğretmenimin anlattıklarını anlamıyorum.	129	34
Öğrendiğimi sanıyorum fakat sınavlarda sorulara cevap veremiyorum.	133	35,1
Bu derslere ilgi duymuyorum.	142	37,5
Dikkatimi devamlı olarak derse veremiyorum.	155	40,9
Sınıfta öğreniyorum fakat hemen unutuyorum.	165	43,5
Ders çalışırken başka şeyler düşündüğümünden dolayı kendimi derse veremiyorum.	167	44,1

N= 397

Tablo 3'te görüldüğü üzere Liselerde öğrenim gören öğrencilerin büyük bir çoğunluğu “ders çalışırken başka şeyler düşündüğümünden dolayı kendimi derse veremiyorum” (%44.1, f=167), “sınıfta öğreniyorum fakat hemen unutuyorum” (%43.5, f=165), “dikkatimi devamlı olarak derse veremiyorum” (%40.9, f=155), “bu derslere ilgi duymuyorum” (%37.5, f=142), “öğrendiğimi sanıyorum fakat sınavlarda sorulara cevap veremiyorum” (%35.1, f=133) ve “öğretmenimin anlattıklarını anlamıyorum” (%34, f=129) gibi maddelere yoğunlaşarak kendisinden kaynaklı nedenleri başarısızlığa etki eden faktörler arasında göstermişlerdir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere liselerdeki öğrenciler en fazla kendilerinden kaynaklı nedenleri başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında göstermişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin “ailem ders çalışmam için gereksiz baskı yapıyor” (%30.6, f=116) ve “öğretmenimden gerekli ilgiyi göremiyorum” (%21.6, f=81) maddelerini de yoğun olarak başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında gösterdikleri saptanmıştır. Bu sonuçlardan da anlaşılacağı gibi, gençlerin ailelerinin bakışını üzerlerinde hissetmeleri ve öğretmenleri ile olan ilişkilerinde problemler yaşamaları onlar için başarısızlığa neden olan önemli bir faktör olarak algılanmaktadır.

Liselerde öğrenim gören öğrencilerin başarısızlıklarına daha az etki ettiğini düşündükleri faktörlerin neler olduğu belirlemek amacıyla yapılmış analiz sonucunda elde edilmiş bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Liselerde En Az İfade Edilen Başarısızlık Nedenleri

Durum ifadeleri	f	%
Babam beni sık sık döver.	3	0,8
Ailem bana kardeşlerimden farklı bir muamelede bulunuyor.	4	1,1
Ailem beni fazla ihmal ediyor, benimle fazla ilgilenmiyorlar.	4	1,1
Ailem çok kalabalık	5	1,3
Bildiklerimi sözle anlatamıyorum. Sözlülerden devamlı olarak zayıf alıyorum.	7	1,8
Bu derste verilen bilgiler benim işime yaramıyor.	7	1,8
Sınıfta oturduğum yer dersleri takip etmemde uygun bir yer değil	7	1,8
Arkadaşlarımla iyi geçinemiyorum.	8	2,1
Ailem ile akrabalarım arasında sık sık kavga olur buda beni etkiliyor-huzursuzluk	9	2,3
Maddi durumumuz iyi değil bu durum derslerime yansıyor.	9	2,3
Babam derslerimde bana yardımcı olmuyor	10	2,6
Kendime iyi bir arkadaş bulamadım.	10	2,6
Ödevlerim çok ağır geliyor.	11	2,9
Okul dışında gittiğim spor faaliyetleri (herhangi bir faaliyet) beni etkiliyor.	11	2,9
Annem derslerimde bana yardımcı olmuyor	12	3,2
Kaynakları nereden bulabileceğimi bilemiyorum.	12	3,2
Sağlığım pekiyi değil.	15	4
Öğretmenlerim çok fazla ödev veriyorlar yetiştiremiyorum.	15	4
Okuduğumu anlamıyorum.	16	4,2
Kardeşlerim sık sık kavga ediyor, ben de bu durumdan etkileniyorum.	19	5
Ailemden ayrı kalıyorum.	20	5,3
Öğrendiklerimi uygulamaya imkân bulamıyorum.	21	6,1
Derslere beraber çalışacağım arkadaş grubum yok.	21	6,1
Kimseye açamadığım problemlerim nedeniyle	22	5,8
Araştırma yapmak için yeterli kaynak bulamıyorum.	25	6,6
Ailemin verdiği işleri yapmaktan ders çalışmaya vakit bulamıyorum.	26	6,9
Derslerde iyi not tutamıyorum.	28	7,4
Ailem fazla otoriter, istediğim gibi hareket etmeme izin vermiyorlar	30	7,9
Ailem beni küçük bir çocukmuşum gibi görüyor.	32	8,4
Sınıfımız çok kalabalık bu yüzden dersleri iyi takip edemiyorum.	33	8,7

Çalışmaya fazla zaman ayıramıyorum.	33 8,7
Oyun oynamayı çok seviyorum.	38 10

N= 397

Çalışmanın son amacı doğrultusunda liselerde öğrenim gören öğrencilerin yaşadıkları başarısızlıklara daha az etki eden faktörlerin hangileri olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda Tablo 4'te görüldüğü üzere öğrenciler “babam beni sık sık döver” (%0.8, f=3), “ailem bana kardeşlerimden farklı bir muamelede bulunuyor” (%1.1, f=4) ve “ailem beni fazla ihmal ediyor, benimle fazla ilgilenmiyorlar” (%1.1, f=4) gibi aileden kaynaklı ve ciddi şekilde psikolojik problem yaratacak durumları çok az işaretlemişlerdir. Ortaöğrenim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin aileden kaynaklı problemleri başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında sıkça göstermedikleri görülmüştür. Anketteki maddelerin işaretlenme oranı arttıkça öğrencilerin sırasıyla, kendisinden (oyun oynamayı çok seviyorum (%10, f=38) ve çalışmaya fazla zaman ayıramıyorum (%8.7, f=33) gibi), okuldan (sınıfımız çok kalabalık bu yüzden dersleri iyi takip edemiyorum, %8.7, f=33) ve aileden (ailem beni küçük bir çocukmuşum gibi görüyor, %8.4, f=32) kaynaklı ifadeleri daha çok işaretlemiş oldukları saptanmıştır. Yani öğrencilerin yaşadıkları başarısızlık durumunun kaynağı olarak önce kendilerini ve daha sonrada ailelerini ve okulu (öğretmeni) gördükleri söylenebilir.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada ortaokul ve Liselerde öğrenim gören öğrencilerin başarısızlıklarına neden olduğunu düşündükleri faktörlerin tespit edilmesi ve buna yönelik çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda her iki eğitim kademesinde eğitim gören öğrencilerin öncelikle kendilerinden kaynaklı faktörleri başarısızlıklarına neden olarak gösterdikleri saptanmıştır. Seligman ve ark. (1984) çocukların yaşadıkları başarısızlıkları kendilerine yani içsel etmenlere yükleme eğiliminde olduklarını aktarmıştır (Akt. Sünbül ve Gürsel, 2001). Bu da öğrencilerin yaşadıkları başarısızlık durumunun farkında oldukları ve durumu içselleştirdiklerini göstermektedir. Öğrencinin yaşadığı bu durumu kendine atfetmesi, dışarıdan bir nedene atfetmesinden daha faydalıdır. Çünkü birey başarısızlığının sebebini dışsal sebeplere atfediyorsa ileride başarısızlığını engellemek için fazla çaba harcamazken, başarısızlığın sebebini kendi çaba eksikliği olarak görüyorsa başarıya ulaşmak için gerekli daha fazla çabayı sergileyecektir (Dalgın ve Kızgın, 2012). Bu da öğrencinin sürekli motive olmasına katkı sağlayacaktır. Yüksek kaygılı bireyin kendisine güveni olmayan, küçük başarısızlıklar karşısında çabuk yıkılıp küsen ve motivasyonunu yitiren (Önler, 1972) kişiler olduğu düşünüldüğünde bu öğrencilerin en azından yeterli ve gerekli kaygı yaşamaları ve başarısızlıklarını kendilerine atfetmeleri sağlıklı bir sonuç doğurmaktadır. Bu kontrolün yapılmasında da okul rehberlik servislerine önemli görevler düşmektedir. Öğrencinin yaşadığı kaygıyı olumlu düzeyde tutmada ailesine, öğretmenlere ve kendisine düşen görevler hakkında eğitsel, kişisel rehberlik hizmetlerine ağırlık verilmelidir. Özellikle yapılacak eğitsel rehberlik hizmetlerinde sınav kaygısının kontrolü ve verimli ders çalışma teknikleri hususlarının üzerinde önemle durulmasının da faydalı olacağı söylenebilir.

Bununla birlikte hem ortaokul hem de lisedeki öğrencilerinin aileden (ör: ailem ders çalışmam için gereksiz baskı yapıyor), öğretmenden (ör: öğretmenimden gerekli ilgiyi göremiyorum), ve okuldan (ör: sınıfımız çok kalabalık bu yüzden dersleri iyi takip edemiyorum) kaynaklı birçok durumu başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında gösterdikleri saptanmıştır. Özellikle öğrencilerin ailesinin onun başarısı üzerinde önemli bir etkisinin olduğu bilinmektedir (Bean, Bush, McKenry, ve Wilson, 2003; Maton, Hrabowski III, ve Greif, 1998). Ailenin okul dışında öğrenci ile olan etkileşiminde, yeterli uyarıcı vermemesi ve yetersiz ilgi göstermesi, ailedeki geçimsizlikler ile okul başarısızlığı arasında doğrudan bir ilişki olduğu saptanmıştır (Büyükkaragöz, 1990; Kepçeoğlu, 1995; Yavuzer, 1992). Bundan dolayı aileler, öğrencilerinin okul başarılarının artmasını ve daha etkin hale gelmelerini istiyorlarsa, onlara birlikte daha verimli vakit geçirmelerinin, öğretim, planlama ve okul geliştirme etkinliklerine etkin bir şekilde katılmalarının faydası olacağını bilmelidirler (Fletcher, 1997). Öğrenci ailesinin bu kapsamdaki faaliyetlere katılımını ve onu sürece daha aktif bir şekilde

dahil olmasını sağlamak öncelikle okul personelinin görevidir. Okul rehberlik servisi, okul aile birlikleri ve okul idaresi ortak faaliyetler (gezi, piknik, eğitici seminerler, kurslar vb.) planlayarak bu bağı kuvvetlendirmelidir ki, öğrenci velisi kendisini okula ait hissedebilsin.

Öğrencilerin okul ve öğretmenlerinden kaynaklı bazı durumları başarısızlıklarına neden olan faktörler arasında gösterdikleri karşılaşılan diğer biri durumdur. Öğrencilerin devamsızlık yapmasında etkili faktörlere bakıldığında, devamsızlık yapmada okul yönetiminin, ders öğretmenin aşırı disiplinli davranmasının; derslerin çok sıkıcı geçmesinin önemli bir faktör olduğu görülmüştür (Altınkurt, 2008). Derslere devam etmeyen bir öğrencinin ise başarısızlık yaşaması kaçınılmazdır. Oysa ders içi etkinlikleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenleyen, düşük yetenekteki öğrenciler için katılımcı yöntemler uygulayan, sınıf içinde karşılaşılan problemlerin çözümünde demokratik yaklaşım benimseyen ve öğretim ortamını ders araç ve materyalleriyle zenginleştiren öğretmenlerin, öğrencilerinin daha olumlu davranışlar sergilemelerine ve akademik başarılarının yükselmesine katkıda bulunduğu bilinmektedir (Erden, 2001). Bu sorunun çözümü için öncelikle öğretmenlerin, öğrencilerde başarı beklentisini pekiştirmesi, diğer taraftan onların zihinlerindeki olumsuz izlenimleri silerek, öğrenciyi temele alan problem çözme yaklaşımları sergilemeleri gerekmektedir (Sünbül ve Gürsel, 2001). Özellikle derslerinde düşük başarı gösteren öğrencilere yönelik problem çözme stratejilerinin uygulanmasının sınıfın akademik performansını yükseltmede fayda sağlayacağı bilinmelidir (Gabriele ve Montecinos 2001). Öğretmenlik mesleğinin özveri gerektiren bir meslek olduğu göz önüne alındığında, öğretmenlerin derse girmenin dışında öğrencinin başarılı olması adına daha fazla çaba sarf etmesi gerekmektedir. Özellikle etkili ve verimli ders anlatım yöntemlerini bilmeden derse giren öğretmenin bu kapsamdaki eleştirilere maruz kalması kaçınılmazdır. Rehberliğin tamamlayıcı işlevi göz önüne alındığında uzman gözetiminde etkili ve öğrenci için faydalı yöntemlere ilişkin bilgilerin müşavirlik yapılarak öğretmenlere verilmesinin gerekli olduğu unutulmamalıdır.

Okulun fiziksel yetersizliğinden kaynaklı nedenlere bakıldığında özellikle sınıfların kalabalık olması (Boozer ve Rouse, 2001; McGiverin, Gilman ve Tillitski,1989; Hedges ve Stock, 1983; Altenbaugh, 1998) ve ders dinlemek için uygun şartların olmaması en fazla sıkıntı yaratan durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sadece öğrenci için değil aynı zamanda öğretmenin dersini daha verimli bir şekilde anlatmasının da önünde ciddi bir engeldir. Bununla birlikte okullarda yeterli araç gereç olmayışının öğrencinin başarısını düşürmesinin (Başaran, 1994) yanında aynı zamanda öğretmenlerin verimli ders anlatmasının haliyle öğrencinin daha iyi öğrenmesinin önünde de engel olacağı bir gerçektir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle öğrencilerin sınıflarında öğrenci sayısının çok olmasından rahatsız oldukları ve bunu başarısızlıklarına neden olarak gösterdikleri görülmüştür. Bu doğrultuda standart sınıf mevcudu olan sayıya uygun ortamların hazırlanmasının buna uygun teknolojik ve eğitsel araçlarla sınıfın donatılmasının olumlu etkileri olacaktır. Ancak sınıfların kalabalık olmasına neden olan faktörlerden bazıları öğrencilerin plansız olarak okullara dağıtılması ve ailelerin belirli (sözde başarılı) okullara öğrencilerini kayıt ettirme isteğidir. Durum böyle olunca kenar semtlerdeki (sözde başarısız) okullarda sınıf mevcudları 20 civarı iken merkezi semtlerde bu 45-50'lere çıkabilmektedir. İl milli eğitim müdürlüklerinin bu durumu göz önüne alarak politikalarını gözden geçirmelerinin faydalı olacağı söylenebilir.

Her iki eğitim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin “ailem çok kalabalık”, “babam beni sık sık döver”, “ailemden ayrı kalıyorum” ve “ailemin verdiği işleri yapmaktan ders çalışmaya vakit bulamıyorum”, “ailem bana kardeşlerimden farklı bir muamelede bulunuyor” ve “ailem beni fazla ihmal ediyor, benimle fazla ilgilenmiyorlar” gibi aileden kaynaklı problemleri işaret eden ifadeleri başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında sıkça göstermedikleri görülmüştür. Geçmiş yıllarda yapılan çalışmalar bakıldığında öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan durumları akademik başarısızlıklarına etki eden faktörler arasında daha çok gösterdikleri saptanmıştır (Belç, 1990; Bilgin, 1990; Kasatura, 1991; Eastman, 1998; Yavuzer, 1992; Elmacıoğlu, 1998; Yaylacı, 1999). Son yıllarda aile yapısında meydana gelen değişimler göz önüne alındığında ailelerin çocuk sayılarında bir

azalmanın olduğu ve tek çocuk yapma eğilimde oldukları bilinmektedir. Durum böyle olunca aileler çocuklarına daha fazla imkan sunma ve onlarda daha çok ilgilenme fırsatı bulmaktadırlar. Öğrenciler ise ailelerinin sundukları bu fırsatların farkında olduklarından yaşadıkları başarısızlık durumlarının daha çok kendilerine atfetme eğiliminde olabilmektedirler.

Her ne kadar aileler bu yapıya sahip olsalar da birden fazla çocuk sahibi olan anne babalar çocuklarına karşı olumsuz tutum sergileyebilmektedirler. Bu olumsuzluklardan önemli olanlardan birisi de çocukları birbirleri ile kıyaslamaktır. Yapılan çalışmalarda çocukların en fazla ailelerinin onları kardeşleri veya arkadaşlarıyla kıyaslanmalarından şikayetçi oldukları görülmüştür (Çetinkaya, 2004). Anne babalar çoğu zaman çocuklarının bireysel farklılıkları göz ardı edebilmekte ve her çocuğundan aynı başarıyı bekleme eğiliminde olabilmektedirler. Bu konuda anne babaların bilinçlendirilmesinin rehberlik hizmetleri kapsamında yararlı olacağı bilinmelidir. Özellikle hem aileler hem de öğretmenler öğrencilerin içinde buldukları gelişim döneminin özellikleri sonucu ortaya çıkabilecek durumlara karşı uyarılmalı ve nasıl davranmaları gerektiğine ilişkin eğitimden geçirilmelidirler.

Sonuç olarak bu araştırmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin yaşadıkları başarısızlıklara neden olarak kendisini görme eğiliminde oldukları saptanmıştır. Her ne kadar öğrenci çoğunlukla kendisini bu sorunun nedeni olarak algılasa da ailelerin özellikle ergenlik dönemini yaşayan çocuklarına yaklaşım biçimi çok önemlidir. Çocuğun yaşadığı başarısızlık durumuna yüklediği anlam aile tarafından iyi analiz edilmelidir. Öğrenci yaşadığı başarısızlık durumuna iki şekilde anlam yükleyebilmektedir. İlki, belirlemiş olduğu kişisel gelişim ve öğrenme hedeflerine ulaşmasını engellediği için, ikincisinde, ebeveynlerin koyduğu standartlara ulaşamamanın yarattığı hayal kırıklığı yaşattığı onu olumsuz etkiler (Eskin, Ertekin, Harlak, ve Dereboy, 2008). Aileler bu olumsuzlukların artmasına neden olacak tutumlarından vazgeçip, ona uygun rehberlik hizmeti almasına yardımcı olursa öğrenci bu durumdan daha sağlıklı sıyrılacaktır.

Kaynaklar

- Altenbaugh, R. J. (1998). "Some teachers are ignorant!": Teachers and teaching through urban school leavers' eyes. In D. Franklin (Ed.), *When children don't learn: Student failure and the culture of teaching*. New York: Teachers College, Columbia University.
- Altınkurt, Y. (2008). Öğrenci devamsızlıklarının nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya olan etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 129-142.
- Anderson, E., & Keith, T. (1997). A longitudinal test of a model of academic success for at risk high school students. *Journal of Educational Research*, 90, 259-268.
- Baltaş, A. (1997). *Öğrenme ve Sınavlarda Üstün Başarı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Başaran, İ.E. (1994). *Eğitim Psikolojisi, (Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri)*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Bean, R.A., Bush, K. R., McKenry, P.C., & Wilson, S.M. (2003). The Impact of parental, support, behavioral control, and psychological control on the academic achievement and self-esteem of African-American and European American Adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 18(5), 523-541
- Belir, F. (1993). *Anne ve babaların çocuğun okul başarısına yardım ve katkıları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Bilgin, M. (1990). *Ankara merkez ilçelerindeki ortaokullarda okul ile ailenin işbirliği ve sorunları*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Booser, M & Rouse, C. (2001). Intraschool Variation in Class Size: Patterns and Implications. *Journal of Urban Economics* . 50 (1), 163-189

- Büyükkaragöz, S. (1990). Okula uyumsuzluk ve başarısızlıkta ailenin rolü. *Din Öğretimi Dergisi*, 23, 33-40.
- Can, G. (1992). *Akademik Başarısızlık ve Önlenmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Çetinkaya, B. (2004). *Sağlıklı Aile Sağlıklı Çocuk*. Ankara: Empati Yayınları.
- Eastman, G. (1998). *Family involvement in education*. Madison, WI: Wisconsin Department of Public Instruction.
- Elmacıoğlu, T.(1998). *Başarıda Aile Faktörü*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Erden, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Eskin, M., Ertekin, K., Harlak, H. ve Dereboy, Ç. (2008). Lise öğrencisi ergenlerde depresyonun yaygınlığı ve ilişkili olduğu etmenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 382-389
- Dalgın, T. ve Kızgın, Y. (2012). Atfetme teorisi: öğrencilerin başarı ve başarısızlıklarını değerlendirmedeki atfetme farklılıkları. *ZKU Journal Of Social Sciences*, 8(15), 61-77.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99
- Duman, B. (2004), *Attribution Theory (Katkı=Anlam Yükleme Teorisinin) Öğrenme-Öğretme Sürecinde Öğrencilerin Öğrenilmiş Çaresizliği Üzerindeki Etkisi*. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Gabriele, J. and Montecinos, C.(2001). Collaborating with a skilled peer: the influence of achievementgoals and perceptions of partners' competence on the participation and learning of low-achievingstudents. *Journal of Experimental Education*, 69(2), 152-178.
- Hedges, L.V. and Stock, W. (1983). The effects of class size: An examination of rival hypotheses. *American Educational Research Journal* 20, 63–65.
- Kaplan, D. S., Peck, B. M., & Kaplan, H. B. (1997). Decomposing the academic failure-dropout relationship: A longitudinal analysis. *The Journal of Educational Research*, 90, 331-343.
- Kasatura, İ.(1991). *Okul Başarısızından Hayat Başarısına*. Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Keskin, H. K. ve Yapıcı, Ş. (2008). Başarılı ve başarısız öğrencilerin kişilik özellikleri ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (1), 20-32.
- Kepçeoğlu, M. (1995). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Marsh, H. W. (1987). The big-fish little-pond effect on academic self-concept. *Journal of Educational Psychology*, 79, 280-295.
- Marsh, H. W., & Parker, J. W. (1984). Determinants of student self-concept: Is it better to be a relatively large fish in a small pond even if you don't learn to swim as well? *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(1), 213-231.
- Maton, K.I., & Hrabowski, I.A. (1998). Preparing the way: A qualitative study of high-achieving African American Males and the role of the family. *American Journal of Community Psychology*, 26(4), 639-668.
- McGiverin, J., Gilman, C. and Tillitski, A. (1989). Meta-analysis of the relation between class size and achievement. *Elementary School Journal* 90 (1), 47–56. [http:// www. jstor. org/ discover/10.2307/1001855?uid=2&uid=4&sid=21101658715561](http://www.jstor.org/discover/10.2307/1001855?uid=2&uid=4&sid=21101658715561). Erişim tarihi:11.12.2012.
- Önler, N. (1972). Kaygı ve başarı. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2, 151-163.
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenleri. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156), 32-44.
- Sezer, F. (2012). Öğrencilerin problem alanlarının tespiti ve buna yönelik çözüm önerileri. *Turkish International Journal Of Special Education And Guidance & Counselling (TIJSEG)*, 1(2), 27-36.

- Sezer, F. ve İşgör İ.Y. (2010). İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin problem alanlarının tespiti (Erzurum ili örneği). *Millî Eğitim Dergisi*, 39(186); 235-247.
- Sünbül, A. M. ve Gürsel, M. (2001). Başarılı ve başarısız lise birinci sınıf öğrencilerinin öğrenilmiş çaresizlik ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 352-363.
- Starr, L. (2003). A Dozen activities to Promote Parent Involvement. http://www.educationworld.com/a_curr/curr200.shtml. Erişim tarihi:10.11.2012.
- Taşdemir, M., ve Taşdemir, A. (2010). Okullarda başarı ve başarısızlık olgusu: tipik öğrenci davranışları yönüyle bir durum araştırması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 471-503.
- Yavuzer, H. (1992). *Ana Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1992). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yaylacı, A. F. (1990). *İlköğretim okullarında ailenin okula katılımı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

[Extended English Abstract](#)

Introduction

Upon admission to the school, students enter into a process in which intense activities await for them. Students' families develop an expectation towards their children as soon as these students begin their school life. In order to fulfill such expectations, the families use every means available to ensure the achievement of their children. Nevertheless, students confront failure on their own and such confrontation causes them to suffer from considerable stress and anxiety. However, some problems between students and their families inevitably arise when such students and families interpret achievement in a different way. Whereas the student may consider that passing a course is an achievement, the student's family may perceive achievement as the student's being the best in class. Then, the question of what does achievement really mean is one of the primary points to be considered. In general, achievement can be defined as the step-by-step realization of the objectives which are meaningful to the individual based on daily planning (Baltaş, 1997). This is a general definition of achievement. On the other hand, achievement in the process of education can be defined as "the account of the skills or the acquired knowledge developed by the courses being taught in school and determined by the grades, test scores or both as assigned by the teachers" (Sünbül and Gürsel, 2001). Academic achievement is determined by the academic eligibility of the student. The grades approved as eligible stand for academic achievement whereas the grades lower than those represent academic failure (Keskin and Yapıcı, 2008). In theory, students normally desire to have academic achievement and it is a fact that many students make an effort accordingly. Then, what are the factors identified as a hindrance to the student to obtain such an achievement despite their efforts? Such factors which may presumably hinder the student success can be categorized under three headings as the factors caused by the students, the factors caused by the students' families and the factors caused by the school (the teachers).

The objective of this study is to identify how the factors caused by the students, the students' families and the school (the teachers) have an effect on the failure of the students in primary and secondary schools and determine the proportion of such an effect. Based on the findings of the research, the study also includes certain assessments and suggestions with regards to educational, personal/social and vocational guidance services concerning how to minimize such factors identified by the students as having an effect on their failure.

Method

The research sample is composed of a total of 755 students from 10 primary schools and 8 secondary schools in the city center of Balıkesir. Out of these students, 358 students study in primary schools whereas 397 students study in secondary schools. The sample group has been determined by random sampling method. In the study, Survey on Causes of Failure, often used as one of the techniques of individual recognition within the scope of the guidance services to determine the factors identified by the students as having an effect on their failure, has been applied as a data collection tool and the percent (%) and frequency (f) values have been used in the analysis of the data obtained.

Findings

Based on the results of the analysis of the data obtained from the research, it was found that primary school students mostly stated the following as the causes of failure experienced by them: "I cannot continuously focus my attention on the lesson" by 40.5% (f=145) and "I believe that I have learned, but I cannot answer the questions in the exams" by 37.4% (f=134) as well as "I do not have enough talent for certain lessons" (23.5%, f=84) and "I believe that I will fail certain lessons, thus I do not want to study on them" (20.4%, f=73). On the other hand, primary school students also stated the many other factors as the causes having an effect on their failure although these factors have less effect than those caused by the students themselves. Such factors include those caused by the family (my family put unnecessary pressure on me to study my lessons 22.6%, f=81), those caused by the teacher (my teacher does not show enough interested in me, 19.3%, f=69) and those caused by the school (our classroom is too crowded, thus I cannot follow the lessons well, 22.1%, f=79).

A great majority of the secondary school students stated such factors as "I cannot focus on the lesson because I think of other things while I am studying my lesson" (44.1%, f=167), "I learn in the class, but I forget right after" (43.5%, f=165), "I cannot continuously focus my attention on the lesson" (40.9%, f=155), "I am not interested in these lessons" (37.5%, f=142), "I believe that I have learned, but I cannot answer the questions in the exams" (35.1%, f=133) and "I do not understand what my teacher teaches during class" (34%, f=129) as the causes of failure attributable to them. In addition, many of these students also indicated such factors as "my family put unnecessary pressure on me to study my lessons" (30.6%, f=116) and "my teacher does not show enough interested in me" (21.6%, f=81) among the factors that have an effect on their failure. Both primary and secondary school students firstly attribute their failure to themselves and secondly to their families, school and their teachers.

In general, primary school students did not state such factors caused by their families and that have an effect on their failure such as "my family is too crowded" (2.5%, f=9), "my father often beats me" (2.5%, f=9), "I live apart from my family" (4.2%, f=15) and "I do not have enough time to study my lessons, because my family assign me other tasks" (4.2%, f=15). Likewise, secondary school students rarely stated such factors as "my father often beats me" (0.8%, f=3), "my family treats me in a different way than my siblings" (1.1%, f=4) and "my family neglects me too much, they are barely interested in me" (1.1%, f=4) caused by their families and attributable to their failure.

Conclusions

In conclusion, the findings of this research suggest that students have a tendency to show themselves as the cause of their failures. Students have also indicated some other factors caused by their families, schools and teachers as the causes of failure although these factors have less effect than those caused by the students themselves.